

ВОЛОДИМИРСЬКА ГІРКА — парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення (від 1972). Заповідается від 1960. Знаходиться в істор. частині Києва, на вул. Трьохсвятительська Шевченків. р-ну. Площа 10,6 га. Закладений 1830–40 на схилах Дніпра. Пд.-зх. частина парку лежить на платоподіб. вершині Михайлів. гори (сх. виступ Старокиїв. гори) і межує з Михайлів. Золотоверхим монастирем. Більша частина парку приурочена до верх. і серед. придніпров. схилів Михайлів. гори, обмежених з Зх. трасою фунікулеру (відкрито 1905), з Пн. Сх. та Сх. — Поштовою площею і Володимирським (колиш. Олександрівським) узвозом, на Пд. Сх. — спорудою Держ. культурно-просвітн. центру «Український Дім» (до 1992 — Київ. філія Центр. музею В. Леніна). Назва «Михайлів. гора» існує від 12 ст. і походить від Михайлів. Золотоверхого собору та однойм. монастиря (обидва споруджені 1108 за наказом князя Святополка-Михайла на місці засн. у 2-й пол. 11 ст. Дмитрів. монастиря). Михайлів. гора, як і всі київ. гори, складена осадовими породами (лесоподіб. суглинками, пісками, глинами), дуже нестійкими до ерозій. та зсув. процесів. Первинна рослинність київ. гір — широколистяний ліс-діброва, про що свідчать фрагменти давніх ґрунтів. У 11 ст. розпочато будівництво монастир. споруд та фортифікацій, ескарпування схилів. Особливо небезпечною у 17–18 ст. вважалася сх. ділянка гори навпроти сучас. Хрещатого парку (частина літописного Перевісища). Цю ділянку зміцнили кількома лініями фортифікацій і бастіонами на пн.-сх. і пд.-сх. виступах гори. На поч. 19 ст. укріплення Старокиїв. фортеці стали непотрібними. У 30–40-х рр. відбувся 1-й етап впорядкування сх. частини Михайлів. (т. зв. Олександрів.) гори, суть якого полягала у перетворенні укріплень на тераси верх. і серед. рівнів (відповідна конфігурація збереглася до наших часів), надання правил. форми схилам та їх укріпленню, прокладанні алей і озелененні території. Визнач. подією в розбудові парку було встановлення 1853 на пн.-сх. виступі серед. тераси пам'ятника князеві Володимиру, від якого

походить назва парку. Топонім «В. г.» спочатку використовували для позначення території навколо пам'ятника, але поступово він витіснив назву «Олександрівська гора». У документах поч. 20 ст. трапляються назви «Володимирська гора», «Гора св. Володимира» та ін. Після побудови пам'ятника на терасах проклали цегл. доріжки, облаштували клумби, побудували альтанки. У рослин. покриві переважали насадження ясеня звичайного, кленів гостролистого та польового, каштана кінського, акації. Тераси та алеї обсаджено живоплотом з жовтої акації, бузку, бирючини. 1902 на верх. терасі В. г. навпроти Костьол. вул. відкрито панораму «Голгофа» (знищена 1934–35 одночасно із Михайлів. Золотоверхим собором). Наприкінці 70-х рр. для побудови нового приміщення Київ. філії Центр. музею В. Леніна знесено готель «Європейський» (1850, арх. О. Беретті) і зрізано частину В. г., що значно пошкодило її істор. ландшафт з боку Європ. площі. Наприкінці 2002 проведено реставрацію Михайлів. Золотоверхого собору, що значно підвищило краєвид верх. тераси В. г. з пн. боку. Верхня тераса декорована квітниками, парк. скульптурою і керамікою. З пн. боку верх. тераси горизонт закритий суціль. масою дерев, розташ. на схилах Дніпра. Ці схили мають характер приміського лісопарку з мережею стихій. стежок і місць відпочинку, які викликають пригнічення трав'яного покриву та ерозію ґрунту. Нині в парку зростають 93 види та 10 форм дерев і кущів. Серед них рідкісні — кипарисовик горіхоплідий, сакура, рододендрони, магнолія оберненояйцеподібна, карія біла, береза даурська, тамарикс Кочі, липа широколиста розсіченолистої форми.

Рекомендована література

1. Толочко Л. Коротка історія парку Володимирської гірки // КС. 2003. № 3.

С. П. Романчук

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Володимирська гірка / С. П. Романчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-27805>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).